

ฟ้องขอให้ออกกฎ “คุ้มครองสิ่งแวดล้อม” บริเวณอ่างเก็บน้ำ

โดย ลุงอุกตอง

ฝนเอ๋ยทำไมจึงตก ๆ จำเป็นต้องตกก็เพราะว่ากบมันร้อง ... นี่คงเป็นเพลงคุ้นหูในวัยเด็กของใครหลายคน ที่เวลาได้ยินเสียงฝนตกคล้ายกับเสียงกบร้องที่ไร ก็มักจะเผลอฮัมออกมาเบา ๆ จะว่าไป ... ฤดูฝนแบบนี้ หากได้ไปใช้คอนฟิงเสียงกบร้องในสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติก็คงจะฟินน่าดูนะครับ “อ่างเก็บน้ำ” หลาย ๆ แห่งตามจังหวัดต่าง ๆ ก็สวยงามน่าเที่ยว ซึ่งวันนี้ก็มีคดีเกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมมาฝากด้วย

ประเด็นปัญหา : ผู้ฟ้องคดี (ผู้อยู่อาศัยอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำ) ได้ร้องขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1) และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2) ออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเห็นว่ามีการบุกรุกปลูกสร้างร้านอาหาร ฯลฯ อันกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ได้ว่าจ้างคณะวิศวกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งให้เป็นที่ปรึกษาโครงการกำหนดและประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมบริเวณลุ่มน้ำอ่างเก็บน้ำดังกล่าวแล้ว โดยผลการศึกษาพบว่าเข้าข่ายเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม แต่จนถึงวันฟ้องคดีซึ่งผ่านมานานหลายปี ก็ยังไม่มีมีการออกกฎกระทรวงฯ ดังกล่าวเสียที จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองละเลยล่าช้าต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด และขอให้เร่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตน

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาว่า : การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 จะดำเนินการออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่ใดเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ตามที่ผู้ฟ้องคดีร้องขอได้ นั้น คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจะต้องมีคำแนะนำให้ออกกฎกระทรวงดังกล่าวเสียก่อน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ร่างกฎกระทรวงฯ ยังไม่ผ่านความเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการฯ ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้พิจารณากลับกรองความเหมาะสมของพื้นที่ที่สมควรกำหนดเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 43 และมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ทำให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติยังไม่อาจแนะนำให้ออกกฎกระทรวงฯ ได้ จึงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ละเลยต่อหน้าที่ในการออกกฎกระทรวงฯ พิพาท

โดยคดีนี้ ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า หลังจากที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ได้รับรายงานการศึกษาจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ ก็ได้เสนอร่างกฎกระทรวงฯ ให้คณะอนุกรรมการฯ พิจารณา 5 ครั้ง แต่ก็ยังไม่ได้รับความเห็นชอบ จนถึงวันที่ผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องคดีนี้รวมระยะเวลาประมาณ 6 ปี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ก็ไม่ได้เสนอร่างกฎกระทรวงฯ ให้คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาอีก กรณีจึงถือได้ว่าการดำเนินการเพื่อให้มีการออกกฎกระทรวงประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมเป็นไปโดยล่าช้าเกินสมควร

ศาลปกครองสูงสุดจึงพิพากษายืนตามศาลปกครองชั้นต้น ที่ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อเสนอร่างกฎกระทรวงฯ ให้คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาจนกว่าจะมีมติให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบ ภายใน 180 วัน นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 206/2566)

สรุปได้ว่า : ในกรณีพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารหรือมีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นโดยทั่วไป หรืออาจถูกทำลายหรืออาจได้รับผลกระทบจากกิจกรรมของมนุษย์ หรือเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติหรือศิลปกรรม และยังมีได้ถูกประกาศกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งผู้เกี่ยวข้องควรดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยมิให้ล่าช้าเกินสมควรดังเช่นในคดีนี้ ที่อาจกระทบหรือส่งผลเสียต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ ทั้งนี้ คดีดังกล่าวยังแสดงให้เห็นถึงการใช้สิทธิของประชาชนในการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดีด้วย